

Gazet'a esse regulatu de 2 ori, si F'icia una data pe septemana, ad. Mercurea si Sambet'a. — Pretiulu loru este pe 1 anu 10 f., pe diumetate anu 5 fr. austr. in lainerulu monarchiei. Pentru tieri straine 15 f. pe unu anu séu 45 doidieceri, or 3 galbini si 3 doidieceri mon. sunatória. Se prenumera la tóte postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD. corespondenti. Pentru serie „petit“ se ceru 8 cr. val. aust. Taps'a se cere inainte.

Nr. 59.

Brasiovu, 26. Iuliu 1861.

Anulu XXIV.

Rescriptulu regescu catra diet'a Ungariei.

(Incheiere din Nr. tr.)

Mai departe Noi aflamu de trebuintia a provocá pe adunatii magnati si reprezentanti, cá, séu in urmare propusetiuniloru nóstre regesci, séu in urmare initiativei ce va face diet'a, se ia in pertractare unu proiectu de lege, care se coprinde respicatu si lamuritu drepturile de nationalitate a le locuitoriloru nemagiari din regatulu Nostru Ungari'a, cum si intinderea a acelorasi atatu in privint'a limbii, si a desvoltarii loru nationale, catu si a referintiei loru privitoare la administratiunea publica.

Mai vertosu in privint'a serbiloru locuitori in tiéra, Noi ne rezervamu cá vechile privilegii ale acestei natiuni, drepturile si garantiile privitoare la interesele loru nationale, se impartasimu mesurile si propusetiunile Nóstre adunarii magnatiloru si reprezentantiloru, pe temeiulu dorintieloru descoperite de aceeași in congresulu seu nationalu ténutu cu ocaziunea reincorporarii Voivodinei Nóstre serbesci la regatulu Nostru Ungari'a.

In urma Noi speramu, cumca adunatele staturi si reprezentantii petrunsi de marimea problemei loru de acuma, isi voru pune tóta silint'a spre deslegarea aceleiasi, si avendu in ochi nedisputaverele cerintie a le impregiurariloru faptice a le monarchiei, voru recunósce, cumca Noi cá rege ereditoriu alu Ungariei, in privint'a diplomei Nóstre inaugurale paua atunci nu ne vomu lasa la desbateri mai departe, pana candu susu enumeratele cestuni nu se voru deslegá in modu definitivu pe calea imprumutei invoiei.

Ce se tiene de abdicarea Maiestatii Sale Imperatului si regelui, Noi acelu pretecastu ce se ridica asupra nepadirii de forma la respectivulu documentu, ilu respingemu cu seriositate, si voimu a face cunoscutu staturiloru si reprezentantiloru adunati in dieta, cumca augustulu unchiu alu Nostru in documentulu seu de abdicatiune datu din 2. Decembre 1848 se abdicá de corón'a „imperiului austriacu si a tuturor coróneloru impreunate sub acelasu,“ intre care fara indoiéla e coprinisa si Ungari'a nóstra, cum si de corón'a ori caroru altoru tieri de orice numire, si ca In. Sa imperat. Archiducele Franciscu Carolu s'a retrasu dela clironomi'a tronului convenita sie. In urmare acestor'a Noi neamu suitu pe tronulu convenitu Noua in puterea nascerii Nóstre, si dupa ce Noi nu numai abdicarea prea augustului Nostru unchiu a Imperatului si regelui Ferdinandu, si repasirea augustului Nostru parinte, ci si suirea Nóstra pe tronul o amu facutu cunoscuta cu toata solenitatea tuturoru popóraloru Nóstre, asia trebuint'a emiterii unui documentu nouu privitoru la acestea prin unu articulu de lege, care aru fi a se intocmi inadinsu spre acestu scopu, incetédia de sine. —

In urma Noi dechiaramu si cu acésta ocaziune scopulu Nostru respectivu si prea gratiosu, cumca rugamintea substernuta noua pentru sistarea urmariloru ce au trasu dupa sine sentintiele de judecata esite dela tribunalele esceptionale, cu ocaziunea solenei Nóstre incoronari o vomu luá in preagratiósa consideratiune.

Eata acésta este ce amu doritu a responde la preaumilit'a adresa a magnatiloru si reprezentantiloru adunati in dieta, asteptandu cu totu dreptulu, cá precum grija Nóstra cea mai de frunte a fostu indreptata intr'acolo, cá regatulu Nostru Ungari'a cu privintia la autonomi'a administrarii sale din leuntru odichninduse, se afle securitate neclatita pentru a sa prosperitate in viitoru, asia earasi magnatii si reprezentantii adunati luandu in consideratiune reporturile nedespartivere ale Ungariei nóstre catra celelalte regate si tieri impreunate cu dens'a prin sanctiunea pragmatica, nu voru denegá confaptuirea loru constitutionalu la acésta regulare a tuturoru referintieloru, corespondietóre interesoloru comune legale recomandata de Noi.

Dupace totusi Noi considerandu, cumca orice saritura in legislatiunea si administratiunea tieriei nici odata nu se póte incercá fara cutimeratur'a referintieloru, nimicirea prosperitatii si nulificarea celoru mai sacre interese, inca prin autografele Nóstre din 20. Octobre 1860 amu dispusu si amu poruncitu, cá tóte legile si intocmirile cate au statutu pana acuma si sunt chiaru pentru acésta tiéra de cea mai mare importantia, precum si interesele celorlalte tieri sunt esentialminte conditionate prin aceleasi, mai vertosu incatu ele au de scopu castigarea midilóceloru spre coperirea trebuintieloru intregi monarchii, — se se tiene intru tóta puterea loru, pana candu schimbarea loru nu va

urma pe cale constitutionalu. — Deci Noi aducemu acésta magnatiloru si deputatiloru adunati aminte cu acea admonitiune serióse, pentrucá de aci nainte se cunósca cumca au se asculte de aceste dispusetiuni ale Nóstre cu tóta precisiunea.

De altumintrelea ve remanemu Voua totudeaun'a cu charulu si gratia Nóstra aplecati.

Datus'a in capital'a Nóstra imperialu, in Vien'a Austriei in 21. Iuliu anulu un'a miie optu sute siesedieci si unulu.

FRANCISCU IOSIFU m. p.

Conte Antoniu Forgaciu m. p.

Colomanu Beke m. p.

(L. Sig.)

Pe coperta:

10,246. Baroniloru, magnatiloru eclesiastici si mireni si reprezentantiloru credintiósei nóstre Ungariei, carii se afla sdunati la diet'a conchiamata pe 2. Aprile 1861, credintiosiloru nostrii iubiti in Pesta.

Cine a desfiintiatu iobagi'a tieraniloru in Ardealu?

Nu suntemu la indoiéla, cumca pe unii din cititorii nostrii ii va prinde mirarea, pentruce se ne punemu noi acésta intrebatiune acum la anulu Domnului 1861, candu se scia servitutea iobéscu e desfiintiatu prin lege, candu amarale si tristele suvenire ale aceleia devenira mai multu numai obiecte ale istoriei nóstre. Pentruce óre se mai imprespetamu acele suvenire negre si dureróse, in locu se aruncamu preste densele vélulu nepetransu alu uitarii?

Intra adevaru, publicitatea romana are celu mai multu cuventu a se feri de renóirea suveniriloru iobagiei; ce se facemu insa, déca un puntu delicatu de onóre ne constringe cá inca totu se ne mai ocupamu cu fatalulu terminu: i o b a g i a.

Dela Ianuariu incóce mai multe condeie si gfasuri plesnira in facia romaniloru, cumca ei ar' fi ómenii cei mai nemultiamitori de pe faci'a pamentului, pentruca nu recunoscun bunatatea ce leau facutu aristocratii in a. 1848 cu aceea, ca la fórté numerosii iobagi din natiunea loru leau datu libertatea personalu si leau daruitu pamentulu pe care'lu cultivá mai nainte cá iobagi, ca iau scapatu de robotele de cate 104 pana la 208 dile pe anu, de platirea dieciueleloru, din tóte productele, eara pe femeile loru de torsu, tiesutu, cernutu, de datu gaini, oue s. a. s. a. pe sam'a dómneloru. Ce vi se mai pare apoi, candu la mustratorii din patria se alatura si unu publicistu din Bucuresoi, carele nainte cu vreo doue luni are fruntea se dica, cumca, romanii transilvani s'au sculatu in an. 1848—49 cu arme in contra boieriloru numai pentrucá se rapésca mosiile acestora pe sam'a loru.

Calumniare audacter, semper aliquid adhaeret; din atatea neadeveruri si calumnii repetite adesea mai pe urma totu se crede cate ceva, déca nu le vei intruntá cu faci'a adeverului in mana.

Nu este aici locul si nici avemu voia a ne ocupá cu istoria legii agrarie din Ungari'a si Transilvania. Acolo sunt condeiele de legi, próspeta si bine cunoscuta esie istoria patriei din secululu nostru pana la 1848. Esentia loru este, ca legile nóstre agrarie (urbariale, iobagesci) pana la acelu anu au fostu fórté crude, barbare, tirane, paganesci, rusinatóre de omenime si de tóta invatietur'a evangeliu.

Déca elinii antici isi avusera pe elotii loru, déca Rom'a antica erá plina de sclavi (mancipium, servus) cumparati si luati cu armele, déca mohumedanii isi au piatilele loru de slavi si sclave, unde ómenii se cumpara si se vendu cá orice vite, — acestia toti insa nu se numia si nu sunt crescini, nici ca s'ar' poté inganfa cu desu trimbitiat'a umanitate a seculului alu 19-lea.

Se fimu inse in tóta privint'a drepti. Pana pe la an. 1790 mai multe alte aristocratii europene nu au fostu nici cu o iota mai omenóse si mai crescine decatu cea din Ungar'a, Transilvania si Croati'a. Aristocratii Frantie erá in maioritaea loru fórté tiranosi, necrutatori, nerusinati in tractarea nu numai cu tieranii, ci tocma si cu locuitorii cetatiloru; ai nemtiloru mai preste totu si ai bóemiloru se intrecea unii pe altii in apasari, rapiri, pretensiuni, privilegii, eara ai poloniloru isi pastrasera pana si jus primae noctis dela miresele iobagiloru.

Multi din aristocrații bisericești încă nu erau mai buni, iobagii episcopilor și ai monastirilor ingenunchieseră mai preste totu sub jugulu celu indoitu uriciosu, alu ministriloru altarului. Ceea ce era mai tristu ca toate, ca după marturisirea tuturor istoriciloru buni din secolulu trecutulu poporul Frantiei, alu Germaniei, Poloniei era atatu de afundu cadutu și coprinșu de omoritorulu simțiu alu servituti, incatu elu credea, ca nici se mai poate altmintrea decatu numai asia, ca adica țieranii trebuie neapăratu se fia sclavi, eara neguțiatorii și meserieșii se'și cêra dela nobili plătirea conturiloru numai pe lunga sarutarea manei și cu rugaminte în scrisu, precumu ajunsese lucrulu în Frantia.

Cu tote acestea ideile secolului înaintasera, simțulu de libertate începuse a cresce. În Austri'a unu Iosifu II. își încordă mintea, cum ar' potè usioră încatua sôrtea poporaloru subjugate de oligarhi și calcate cu totul în picioare. Nobilulu și mai presusu de omenescu scopu alu acestui suveranu mare înse nenorocitu ilu gaci prin alu seu instinctu unu singuru poporu, pe atunci uitatu de tota Europ'a. În a. 1784 romani munteni din Transilvani'a protestă cu armele în mana în contra sclaviei. Sangeros'a revoluțiune care a costatu multu sange de ambele parti se sugrumă cu ajutorulu trupeloru austriace; capii revoluțiunii murira pe róta, în furci și de glontiu. Resultatulu acestei sculari populare a fostu unulu și acelasu pentru toti iobagii de toate nationalitatile: liber'a stramutare de pe o mosia pe alta, ceea ce pana atunci era preste putintia; incolo au ramasu totu vechile condițiuni urbariale pentru țierani.

După acestea Europ'a ajunsă a fi spectatôre și martora a unui evenimentu de cele mai sublime din cate a vediatu omenimea vreodata: Nôptea din 4. Aug. 1789 în adunarea nationala a Frantiei.

Asia, acea nôpte istorica, carea pe catu a înalțiatu glori'a Frantiei, pe atatu a întunecat pe toate clasele privilegiate ale altoru țier, eara mai vertosu pe ale Transilvaniei, Ungariei și Rusiei. În ședinț'a adunării nationale din 4. Augustu se scôla sôr'a vicomte de Nouilles unulu din cei mai vechi aristocrati și vorbeșe cu caldura în contra sarcineloru feudale și a tuturor privilegiiloru care pana atunci facura desastrulu Frantiei. După desbateri abia de două ôre adunarea nationala decretă în unanimitate: Stergerea de totu a iobagiei și a oricaroru îndatoriri urbariale, cum și a dieciueliloru, totuodata desființarea tuturor monopoliloru feudale cum e venatulu și pescuitulu, cum și a tribunaleloru patrimoniale (domnesci preste iobagi), a tuturor privilegiiloru de nobilitate și de corporatiuni tlehale, apasatôre asupra celorlalte clase de poporu. —

Din acea nôpte înainte, carea făcù o epocha noua în istori'a omenimii, data și epoch'a din carea înainte oligarchii staturiloru europene și proprietarii de ômeni avea se se căieșca de peccatele lor, se se întôrca și se fia vii. Întru adevêru ca mai multe aristocrații își traseră pe atunci sam'a, se invoira a luă esemplu dela frantiosi și a usioră jugulu poporului.

Eara aristocrați'a Transilvaniei ce a învatiatu și cum a urmatu pe acelea timpuri? Acolo sunt legile din 1791. Atat'a și altu nimicu. A restrinsu liber'a stramutare a iobagiloru la nisce condițiuni mai îngreunatôre; iucolo earasi totu condițiunile vechi, totu rusticus praeter mercedemu laboris nihil habet; totu misera contribuens plebs.

De aci înainte 23 de ani își versara țieranii sangele că ostasi în contra Frantiei pentru monarchia și — pentru aristocrați'a țierel! Ddieule, ce satira în contra omenimii!

După congresulu dela Vien'a din a. 1815 nobilii acum siguri de pace se facuseră și mai rei; mai urmă și fometea de doi ani; într'aceea popôrale europene vedinduse amaru însielate murmară mai preste totu.

În 1819/20 sparge revoluțiunea în Greci'a, în Italia, Spania, Portugalia. Pe nobilimea nôstra încă o cuprinde spaima mare; ea se apuca iute de elaborarea unui proiectu de lege urbariala; se numera moștile iobagiesci, cu care ocasiune se rapesce dela țierani, pe catu numai se potè cu bun'a, se clasifica pamentulu, se promite scaderea celoru 104 dile la numerulu de 52; proiectulu se și tiparesce, apoi — se pune la o parte, pentruca pana pe la 1821—2 Europ'a earasi se impacă! Țieranii remanu totu în statu quo.

În Noembrie 1830 sparge revoluțiunea în Poloni'a; earna se lătesce o faima șgomotôsă, ca muscalii vinu la Ardealu. Contimporanii își aducu aminte de toate tractarile barbare, caroru au fostu pe atunci supusi mai vertosu o parte a preotimii. Din norocire ne'ntielegerea dură numai pana în primavêra, sange nu se varsă, inșă și iobagi'a remase în florea sa. —

(Va urmă.)

М о н о р ѝ , д н 24. Ізліѣ 1861.

Ан пштерълъ Газетей 53 пац. 229 зпѣ Домнѣ кореспонденте II. — дин дистриктълъ Нѣзъздълъ зиче: къ жъзії де черкъ (инспекторії) аѣ ешигѣ ка се пѣзъ ла кале ші алецериле дерегъторилорѣ комъналі, каре дикъ мерѣе винишорѣ; пшмаі ла врео дозе сате,

знде парохії зитаръ пѣзъ знде аѣ се іеѣ парте ла тревиле комънале, о'аѣ дпѣтшплатѣ не'пвоіелі, ашме дпѣтр'о комънѣ локзиторії ші алесеръ дп зпанимитате зпѣ жъде дѣзъ кздетълъ лорѣ, сѣпѣца са дпсе декларъ, къ пѣ вреа оз'лѣ рекъпоскъ, дин казъ къ жъделе штіе карте ші е преа сѣѣтосѣ. Че маі доікѣ къ копоскѣпѣзъ! Прип каре Дѣтшеалѣ ватѣтъ дп пѣзлїкѣ преоцітмеа ачестѣі дистриктѣ, ка ші кѣт преоціі ар' воі дпѣтшперекълѣ ші пѣ лѣмина — пѣтъръкъ чіне пѣ с'ар бѣзъра ка тогѣ попорълѣ ромънѣ се штіе карте!! апоі преоціі ачестѣі дистриктѣ аша де пѣдпцелѣцінді се фїѣ!? кѣтѣ се пѣ кѣпоскъ пѣзъ знде се дпѣтнде сѣера са де активитате дп лѣкрърі політїче? Еѣ кѣпоскъ кѣткъ преоціі ачестѣі дистриктѣ сѣнт пôte маі вероаді дп лѣкрърі політїче декѣтѣ кѣт пресъпѣне Домнѣл II. — Апоі де с'ар ші фї дпѣтшплатѣ ачестѣа аша кѣт скріѣ D. II. — пѣ мерїтѣ а репродъче дп пѣзлїкѣ ачестѣ комътразїчере.

Зиче Домнѣл II. — къ ачелі доі поіі аѣ фостѣ протецїаді сѣѣ сїстемѣ аѣоолѣтїстїкѣ. Еѣ штіѣ, къ сѣѣ ачѣа сїстемѣ преоціі дп ѣперѣ аѣ фостѣ челі маі пѣѣгаді дп оѣтѣ, кѣтѣ ші ла грѣѣтѣдїле комънале вреа аі сѣпѣне ачелі амплїаді; де пѣ кѣтѣва дпалтѣлѣ гѣбернїѣ фѣѣеа еѣчѣпѣцішнї дела леѣеа ѣпералѣ дп прївїпѣца преоцілорѣ ромънешті, — апоі дп че аѣ ажѣтатѣ пе амплїаді преоціі ачелі доі? спре а терорїса пе попорѣ? Еѣ пѣ'мі потѣ дпѣтшп, кѣндѣ дин контрѣ ачелі амплїаді аціѣѣ пе попорѣ дп контра преоцілорѣ.

D. кореспонденте се еѣѣ ла лѣмінѣ къ пѣтмеле сеѣ ші фаптеле респектївилорѣ, ка, дѣкъ мерїтѣ мѣотраре 2, еѣ се штіе чїне сѣнт ачѣа, пѣзъ атѣпчї дпѣпѣртѣшїторїлѣ заче дп оѣспїціѣне де пѣдрѣпѣтѣ. —

Петръ Тапкоз, парохѣ локале.

Комитатълъ Солнокѣ де мїжлокѣ.

(Сапету дин Nr. tr.)

Ачестѣа фѣсеръ темейлѣ ші материалълѣ констїтүціонѣі дин 1848, кареа се компїларѣ спре жѣпгїереа ромънїлорѣ ші славїлорѣ; каре дѣпса афарѣ де ачѣеа къ пѣ амїтѣште націоналітатеа ром. аѣ олавъ „qua talem“ чї пѣмаі ка „faj“ аѣ сѣѣ пѣтмеле колѣпѣтїѣ де: „Összes magyar nemzet,“ аи „magyar nemzetі egység“, каре акѣт дп сїне кѣпрїнде жѣлпкѣлѣ пѣкролорѣ алѣ націоналітатеі романе:

1. Арт. III. детермінѣ зпѣ чѣпсѣ mare (центръ алегъторїі депътацілорѣ діет.) де 8 фр. м. к., прип каре, попорълѣ ромънѣ, ка толератѣ, пѣавъндѣ пропрїетате секърѣ, десърѣкатѣ де тоате дрѣпѣтрїле політїко-чївиле, прип зрѣтаре мїсерѣ, лѣгатѣ де глїѣ, се ескїде фрѣтмошѣлѣ дела дрѣпѣтѣлѣ алецереі ші мѣса верде лѣціслатїѣѣ.

2. Арт. V. Ласъ дп зѣсѣлѣ дрѣпѣтѣлѣ алегъторїѣ де маі пайнте пре тоді повїліі, фъръ респѣпѣтѣ ла калїфїкацішнїле рѣчеръте пѣптрѣ чѣлїадї четъденї, се прокіамѣ лїмѣа зпгър. де „conditio sine qua non“ пѣптрѣ тоді депътаціі діеталї. —

3. Арт. VII. Прокїамѣ зпїзлеа Трансїлванїеі къ Зпгарїа, дѣчїде 69 репрѣсентандї діеталї пѣптрѣ ачѣа, пре карїі фъръ де амънарѣ дї ші дпшпарте дпѣтре секѣі, оашї шї зпгърї, лѣсъндѣ пре тоді фомтїі регалїшїі трапо. къ сказпѣ шї вѣтѣ ла каса де сѣѣѣ а діетеі зпг.

4. Арт. XVI. дѣчїде лїмѣа зпгър. де дїпломатїкѣ ші есклѣсїѣ де лїмѣа копозлацишнїлорѣ ші афачерїлорѣ дп адъѣтрї де комїт. ші комїсішнї, прѣкѣт ші дп тôte тревїле дин лѣзптрѣ ші дин афарѣ. (Прип зрѣтаре пѣ не е іертатѣ маі мѣлѣ пїчї пѣкарѣ а сѣспїна ромънеште!!) Ачестѣа сѣнт лїбералїтатеа ші ѣперосїтатеа зпгърѣскѣ!

Дѣзъ ачестѣа тôte чїне дпкъ пѣ с'ар потѣ пре деплїнѣ комъвїпѣе деспре ачѣеа, къ лїбертатеа, егалїтатеа, фрѣдїетатеа ші егала дпдрѣпѣтѣдїре зпг. е фрасе гôлѣ мїпчѣпôсе, черче къ де атѣпѣнтѣлѣ рѣстѣзрѣдїшнїле комїтателорѣ ші алецерїле депътацілорѣ діеталї десѣпнате дп фѣїле пѣвлїче, маі алесѣ чѣлеа ромъне ші крѣдѣ къ се ва десамъдї, фїел комънѣлѣ верѣ кѣтѣ де адъпкѣ, ші іпїма верѣ кѣтѣ де імпѣрїтѣ. Нôѣе нї сѣнт дп прѣспѣтѣ адъчѣре амїнте, къчѣ ле сѣпѣтѣмѣ марторї окъладї, дрѣпѣтѣ ачѣеа нї сїпѣрѣѣ іпїма де дѣрѣре, къ дп епока ачѣста де фрѣдїетате ші комѣполїтїстїкѣ сѣнт фрѣціі зпгърї аша пѣдрѣпѣці кѣтрѣ пої, воїндѣ ка „дп грѣѣтате се фїмѣ леї: знде е бѣкѣтѣра дѣлѣе, се о апѣче еї.“! —

Аша о пѣдїмѣ пої романїі кам прѣсте тогѣ, аѣна дп парте ші пої чѣї дин Солнокѣлѣ де мїжлокѣ; пôte къ ші пої сѣпѣтѣмѣ де вїнѣ! ші маі алесѣ кондѣкѣторїі поштрїі вїсерїчѣешті ші шїренї, штіїндѣ къ пре пої чѣї „minorum gentium“ пѣ не аокълѣтѣ нїме. Прѣтопѣпїі актѣвалї аѣеа с. даторїндѣ націшпале, ка дпкаї къ дозе сѣпѣтѣшнї маі пайнте де алецереа дерегъторїлорѣ ші депътацілорѣ се фїе трактѣтѣ къ сѣѣалтернїі сѣї деопре вѣрѣвациі капачї ром. деоблїгѣндѣї пре ачѣстїа озѣалтернїі дп кѣпѣшпїндѣ сѣлѣ-

тепорѣ саме, ка се і адскѣ ла кзпоштинѣ поборелорѣ саме респективѣ, дин каріі апоі с'ар фаче кандидатизні ла іоіе постэріле сеѣ дерегэторіеле. Фіекарѣ протопонѣ дебеа се айвѣ кзпосквді пре тоді ромѣніі каначі дин комітатѣ, ші аша unanimi consensu дебеа димпрэвѣ кз озвалтерніі ші тэртеле лорѣ се voteze лугѣ джншіі, еар' дн каслѣ пелегалітатѣ дебе се протестезе кз тодіі дн скрісѣ, прекут се фѣкэрѣ ші дн алге комітате, арѣтѣдѣ дрептѣле претенсізіі а ле ромѣнілорѣ; чі кз дорѣре днделесерѣмѣ, кз зпѣ чінева, кз канѣ марѣ, дин сінілѣ днделеніінеі ром. ар' фі сѣзтзііѣ пре коміте сѣпр. ка се нѣ пропозѣ ла дерегэторіі ромѣніі фѣрѣ проприетате??! „Hic niger est, hunc tu caveto romane!“ Totѣ deodatѣ кз деплііѣ опѣре провокѣмѣ пре новілітеа ші днделенііца ромѣнѣ ачестѣі комітатѣ днгреміатѣ, ка се десѣшѣре маі марѣ зелѣ націзінале, оз нѣ се амѣдѣскѣ прііі банкетѣ ші метіігѣріі стрѣіне.

„Qui perdidit numerum: incipiat iterum“ чеаа че вомѣ vedѣ ла дефінітіва констітзіре а комітатѣлѣ, аѣ фѣарѣ де ачѣста верѣ кѣндѣ лі се ва да ромѣнілорѣ де аічі окасізіне де а фаче фанте тѣрѣде пентрѣ націзінеа са.

Еар' воі фрацілорѣ згѣрї! каріі днкѣ пѣн' акѣм нѣ днчелатді а гоні ші фѣрїі планзіі терорістіко сѣпрематіче, че документарѣді кз окасізінеа реотазрацізінілорѣ ші адегерѣ депѣтацілорѣ діетал: Аззігіне кѣндѣ ве стрігѣмѣ: „Jerusalem! Jerusalem! convertere ad Dominum Deum tuum!“ Акѣллатііне, ве роуѣмѣ пре амѣреа патріел, ка оз нѣ се днмлінескѣ аѣсправе, профеціа лѣі Сечені: „Még jönni fog ha jönni kell, egy nagy szerű halál, hol a' temetkezés fölött egy ország vérben áll,“ шрііндѣ преа зіне: кз „Lento gradu ad vindictam sui divina procedit ira: tarditatemque supplicii, gravitate compensat.“ Amin. — Congressu nationalu!!! апоі сіноду!! —

Маі мѣлді ромѣніі, дн 24. Ізніѣ а. к.

Пріі: Фѣврічіе Почейанлѣ.

Din protocolulu sedintieloru universitateri din Sibiu in anulu 1861.

I. Siedinti'a din 27. Iunie 1861.

Solemnitatea deschiderii s'a descrisă in Nr. 30 alu Gazetei. Cu privire la această siedinti'a trebuie dăra numai atâtă observatu, ca de membrii comitetului pentru compunerea adresei s'au alesu: DD. Gull (deputatu din Sigisióra), Lassel (din Brasiovu), Conradsheim (Sibiu), Löw (Mercurea) si Eitel (Cincu mare). — Apoi cumca ast'a siedintiia in intielesulu cerculariului convocatoriu, a D. baronu Salmen (care de altmintrenea se deosebesce de usulu vechiu alu sasiloru cu aceea, ca dá dreptu la tiensturi se'sl aléga deputatii si afara de statulu oficialiloru magistratuali, si care promite multumirea locuitoriloru de pre acestu teritoriu fara de osebire de nationalitate) erá se se tiena in 24 Iunie 1861, adica a dou'a di de Rusalele nóstre romanesce, nevenindu inse mai multi dintre deputati, si primindu Dn. comesu dela deputatii romani insciintiarea de tempuriu, cumca nă voru veni pana dupa serbatori, s'au amanatu. —

II. Siedinti'a din 1. Iuliu 1861.

Cetindu notariulu universitatii Arz, protocolulu siedintiei I., s'au intregitu prin adaugerea cuventarei D. baronu Salmen si Conradsheim per extensum.

S'au hotaritu compunerea de doue comitete, statatóre din cate 7 membri — unulu pentru trebile administrative (politice) si altulu pentru trebile judeciarie — si la ambe comitetele la olalta li s'au incredintiatu compunerea unei instructiuni pentru ordinea lucrariiloru universitatii (Geschäftsordnung).

Membrii alesi sunt urmatorii:

a) Pentru politica:

1) Conradsheim, 2) Domsia, 3) Eitel, 4) Wagner, 5) Biedersfeld, 6) Klein, 7) Löw.

b) Pentru judeciu:

1) Gull, 2) Lassel, 3) Guist, 4) Ohnitiu, 5) Schwarz, 6) Trauschenfels, 7) Brecht.

Mai proiectédia Eitel, — cá fiescicare membru se aiba dreptu de a lua parte la consultarile comiteteloru — ce se si facú de concludu. —

In fine transpune presedintele la comitetele constituante 2 exhibe si urgenti'a compunerii instructiunii de ordinea interna. —

La proiectulu deputatiunii din Mercurea Löw se stabiléza órele siedintieloru dela 9—1 óre, odata pentru totudeaun'a. —

III. Siedinti'a din 2. Iuliu 1861.

Se cetesce protocolulu siedintiei a 2-a si se aprobédia; i se demanda in sa notariului, cá de aici inainte se compuna protocolu din siedintiia in siedintiia completu.

Proieptulu adresei comitetului*) — acesta se motivéza prin m. comit. Lassel. —

Se vorbesce in contra proiectului din mai multe parti — pana ce vine intrebarea, óa se se priméscă adresa asia, séu se se modifice: — Se ia la votisare.

Pentru adresa compusa de comitetu s'au aratatu 9, si in contra ei pentru modificare 12 voturi, intre acestia si ale romaniloru 3, dupa ce s'au hotaritu asiadara modificarea adresei compusa de comitetu per majora, s'au ivitu 4 proiepte de modificatiune si anume. —

a deputatului din Oresti'a Schuler L Nr. 1.

„ „ Sigisióra Gull „ 2.

„ „ Mercurea Löw „ 3 si

„ „ Oresti'a Domsia „ 4.

Venindu tréb'a la votisare, au remasu 3 delaturate, si s'au primitu N. 4 cu majoritatea voturilor.

Venindu vorb'a despre marturisirea credeului politicu, in adresa, au vorbitu in contra Guist, Trauschenfels, Conradsheim, Lassel si Stebriger, — acestu din urma argumentandu, ca intr'o epoca asia critica a se dechiara aievea, nu s'ar mai puté numi, dupa cum au meritatu pana acuma strabunii loru numirea de „prudentes“ et „circumspecti.“ — Pentru marturisire, presidele Löw, Wagner si Schuler, — in contra adoptarei diplomei din 20. Octob. 1860 au vorbitu totu aceia, carii vorbisera si in contra credeului politicu si Onitiu, — éra pentru diplom'a; aceia carii au fostu pentru marturisirea credeului apoi Domsia si Popu. —

Domsia vorbesce la intemeierea proiectatelor modificatiuni camu asia: —

Eu simtiescu trebuinti'a provocarei nóstre la diplom'a din 20. Oct. 1860, pentru ca această ne a facutu privilegiulu de a ne aduna si a ne consultá aiei. — Nu sciu ce popóre (Völker) se pricepu in adencă constructiune, pentruca de au volitu comitetulu a intielege aici, — popórele provinciiloru din afara, atunci ar' trebui mai lamuritu semnificate, adica ar' trebui adausu la cuventulu Völker, si cuventulu „din monarchi'a“, déca inse comitetulu au vrutu a subsumá sub acestu cuventu natiunile transilvane, apoi atunci trebuie se negu resolutu, ca dóra natiunea romana, aici pre teritoriulu acest'a nu ar' fi fostu partasia la reinviéta autonomi'a, si nu ar' fi luatú parte si la legislatiunea patriei. — Au nu romanii se — administréza, si s'au administratu in launtrulu comuneloru lorú? au nu romanii au luatú partea cea mai insemnata la alegerea judiloru magistratuali? la alegerea de deputati la universitate si dieta? (—) dupa ce dăra acestea trebuie cu totii se le recunoscemu cá fapte complinite, asiadara despre popórele Transilvaniei in constructiunea ast'a nu póte fi vorb'a catu pentru numirea „Sachsenland.“ Trebuie se observu, cá asta nu e in neci un'a lege fundamentala basata, si pentru aceea neci legala, neci drépta. — Toti scimu, ca pamentulu acestui teritoriu este atatu stapanitu de sasi si magiari, catu si mai vertosu de romani; — deci numirea de „Sachsenland“ in Transilvani'a nu mai póte avé locu.

Si de aceea amu si proiectatu modificarea ecestei espreasiuni. — Au mai proiectatu totu un'a data Domsia, si aceea, ca cu ocaziunea adresei se ceremu in privinti'a agendeloru universitatii un'a norma, positiva.

Acestu proiectu inse ne fiendu la tempu, s'a amanatu. —

Onitiu voliesce se intarésca, ca numirea „Sachsenland“ nu vine nicairi in neci un'a lege inainte — si dice, ca aflandu elu si in 20 de locuri totu numai numirea legala „fundus regius“ se ne tienstemu de ast'a numire, delaturandu numirea de „Sachsenland“ cu totulu.

D. preside baronu de Salmen dechiara Domnului Onitiu, cá i póte arata numirea de szászág, szászföld si in 20 de articuli ai legiloru patriei. — Onitiu nu mai respunde. —

Popu arata casei in scurtu, ca de ce óra s'au votatu adresa de multiamita, apoi nu ne putemu feri de temeulu multumirei ad. de diplom'a din 20. Octob. 1860 (presidele helyes!), asia dăra alipinduse cu totulu de proieptele lui Domsia, mai reflectéza, ca lui e totu atâtă séu se afla in legi séu ba, pentruca elu atatu póte partini numirea de „Sachsenland“ catu si cea de „fundus regius,“ pentruca prin cea dintianu se afla vatamate natiunile colocitóre magiara si romana, eara prin cea din urma recuoscemu tóte trei natiunile, in capulu proprietatiloru nóstre unu domnu strainu. —

Si de aceea remanendu pre lunga Domsia pretinde delaturarea cuventului „Sachsenland“ si adoptarea unei espreasiuni aplicabile. — La această se scóla D. bar. Conradsheim si cetesce la antivorbitoriu urmatórele cuvente (vedi Nr. 4 L.), cari atatu de Popu catu si de ceialalti s'au primitu de acomodabile. — Conradsheim si Löw au vorbitu pentru multumirea fratiloru romani, si delaturarea cuventului „Sachsenland“, ceialalti s'au invoitu cu totii facundu din capu, buna óra cum au facutu si deput. romani in prim'a siedintiia candu iau beneventatu si le au strigatu „hoch!“ —

*) Se va publica impreuna cu cele 4 amandamente deosebi.

Asia dara proiectulu adresei s'a primitu cu adausurile facute de romani resp. de Domsia *) si s'au otaritu, cá numai presidele si notariulu se o subscrie si se o tramita imediata la cabinetu preposta. —

Ldw singuru a fostu pentru tramitarea unei deputatiuni cu adresa — si Conradsheim pentru subscrierea ei din partea tuturor membrilor universitatii.

Deputatii romani cu propunerea inaintarii adresei „via r. gubernii,” au ramas in minoritate. —

(Va urmá.)

Vien'a, 1. Augustu n. Despre planurile, care se proiectedia asupra compunerii si asediarii pe o basa mai statornica a starii administrative si juditiale in Ardealu, au inceputu conferintiele ministeriale in Vien'a, si fractiunea germana a ministeriului si au aratatu dorirea, cá in Ardealu se se conchieme diet'a catu mai curundu. Se intielege ca Esc. Sa D. cancelariu bar. Kemény inca au luat parte la acéstea conferintia, precum in genere ia totudeaun'a in casuri extraordinari si candu vine vreo intrebatiune ardeleana inainte. In siedinti'a acést'a ministeriala dupa o lunga desbatere se decretá, cá cancelari'a transilvana se si dee proiectele pentru catu mai curund'a chiama-re a dietei. Bar. Kemény se dechiará cu tóta energi'a, ca elu nu are de a primi dela consiliulu ministerialu nici intimatiuni, nici indrumari si cumca elu in caus'a acést'a nu va face nici celu mai micu pasu fara de mandatu dela marele seu principe. Grafulu Forgács cancelariulu Ungariei se alaturá la dechiararea bar. Kemény cu aceleasi cuvinte, si ministrii germani — trecura la alte obiecte. Iudatasi dupa acést'a primi bar. Kemény dela Maiestate unu manuscrisu prin care se provóca, cá se astérna proiectele pentru tienera unei diete in Ardealu. —

Nu se soie ce a urmatu mai incolo, atá'a inse putemu pricepe, ca amanarea redicarii confusiuneloru, ce le a nascutu ilegala fortia a unionistiloru intru restauratiunile municipalitatiloru nu e lucru curatu, — si nu ne miramu, déca magiarii vorbindu despre intrebatiunea nationalitatiloru o spunu acum curatu, ca ei nu voru a luá ecseplu dela o Elvetia, Belgia, Scandinavia, pentruca acelea au prea mare autonomia, care nu se potriveste cu intregitatea corónei s. Stefanu si apoi imputá la germani, ca déca ei nu le dau altu esemplu in privinti'a concesiuniloru nat. in tierile germ.-slave, apoi nimini se nu astepte dela ei aici — mai multu — decatu ce facu ei nemtii acolo; va se dica, ca din invoirea bilaterala a estora si celor'a multu nu voru profitá celelalte nationalitati, mai vertosu care nu si voru uni puterile si simtirile asia, incatu se insufle respectu si se nu le mai póta imputá, ca numai unu bujogató si nu intregu corpulu nationalu are voi'a si dorinti'a de co-ordinare politica. Eara déca vomu primi de bani buni tóte incercarile, cu care vreau se ne aduca la jugulu elu vechiu alu suprematiei limbistice, atunci indesiertu ne mai numimu romani. Dar', atunci blastemulu se cada pe toti gagautii, carii pentrucá se nu se strice cu D. cu tare, or se nu si pérda cutare interesu privatu primescu si chiaru in comune curatu romane porunci in limbe straine. Se'i damu la lumina! inca in Fóie, cá se remana de obiectulu blastamului. —

Brasiovu, 5. Augustu c. n. Ni se impartasiesce, ca Esc. Sa D. Gubernatoru conte Mico aru fi primitu anticipative din cas'a statului 20 mii florini spre acoperirea speseloru municipalitatiloru, din care suma si primira unele comitate cate 2 mii.

Apropo, cu finantiele municipale! Scaunele sasesci si universitatea loru ceru salarisarea oficaliloru din partea státului. Oare unde voru fi casele si averile alodiale ce remasera in manile loru? dar' óre nu cumva amu insirá mosii pe grosi, candu neamu deschide ochii si amu luá curagiulu cu totii ceice locuimu pe fundulu regescu, cá se vedemu ce s'au facutu cu averile adunate din pungile nóstre si spre cescupuri s'au intrebuintiatu ele, déca cumva ele acumu nu se mai afla in fiintia.

Cá economi noui constitutionali trebue cá cu ochi de argusu si cu vigiere neadormita se ne ingrigimu de aici inainte si de averile comune ale scauneloru, comitateloru si comunitatiloru si se scimu din ce isvóra esu, catu, eum si cu ce scopu se intrebuintiedia pana la unu eruciaru, ca de vomu lasá totu laptele pe gur'a vitielului, éراسi vomu deveni muritori de fóme, pe candu altii isi voru dotá nu numai institutele, ci si alte intreprinderi cu banulu esitu din sudórea nóstra. Cum se o facemu a-cest'a bine?

Altu apropo. In scaunulu Sebesiului decreta comunitatea a rechiemá pe deputatulu D. Gregoriu Popu dela universitate. Se póte? D. Gr. P. e alesu de romanii din totu scaunulu, si déca comitentii lui suntu

*) Ele sunt acestu adausu: Laut des allerhöchsten Diploms vom 20. October 1860; Völker der Monarchie; si in locu de popórele pamentului sasescu: in numele popóreloru reprezentate prin ea (universitate).

multumiti cu elu, mai are nasu o comunitate, unde se afla numai 3 romani a si cugetá o reintia cá acést'a? Aceasta fapta e unu testimoniulu despre bravura barbatului nostru. Se fia salutatu de toti!

— Токма читимъ дн „Кр. З.“, къ вр'о 3 ромъни аѣ оморжтѣ лъгъ Поіана, скъзвълъ Меркврей (деспре каре се окрие, къ і с'ар фі анлатѣ рестаградізнеа ка пелегалъ, поръчндѣсе алта де поѣ) врео 2 фінанціарі ч. р. Ачѣстъ штіре е трістѣ ші озъ пе ферѣскъ Дзмнезеѣ де óмені аша вълстѣмацѣ, каріі prin пелецііріле лорѣ пе компромітѣ моралітатеа національ.

Din Țngaria Песта, 3. Августъ штімѣ, къ рѣспънсълъ лѣі Деак ла роскрітълъ рец. дпкъ нъ е гата ші копозлтріле а-пкмітълъі комітетѣ тотѣ дърѣзъ; дптр'ачеа знѣ жърналѣ дпн Грацѣ „Volksstimme“ пъллікъ знѣ телеграмѣ дпн Віена, къшкъ Архідвчеле Стефанѣ с'а оімдітѣ мотиватѣ а прімі демпнitateа рецѣскъ де Палатпнѣ алѣ Țngariei, дпвіетѣ де Маіестатеа Са Амператрлѣ. Аштептѣмѣ къ дпкордаре към ва фортмла Деак мълдѣмтіреа націоналітѣілорѣ.

Съ ворвеште маі дпколо, къмкъ пентрѣ сжрві се ва да Воіводіна дпдържптѣ къ знѣ воіводѣ дп фрѣште, ші съ ва копкіѣша еарѣші знѣ конгресѣ національ пентрѣ алѣдеріле ла сепатълѣ імперіалѣ; токма прімімѣ штіреа ші дпн Сербіа тѣрчѣскъ, къ а е-шітѣ знѣ Țкасѣ алѣ Прпнцълѣ Міхаіле, прпн каре провóкъ конгрес-сълъ національ сжрвѣскѣ ла Крагівѣвацѣ пе 18. Августѣ, еарѣ сла-вачіі аѣ провóкатѣ дпн конгресълъ съѣ національ прпн алѣсълѣ комітетѣ атѣтѣ пе кроаці прпн епіскопълъ Стростаіер, пе сжрві прпн патріархълъ, кътѣ ші пе ромъні прпн Дп. метрополітѣ ші пе рѣ-тені прпн епіскопълъ дпн Еперіешѣ ші Мълкачѣ, ка се сѣодпнъ о солідарпitate дптрѣ елѣвтареа дрѣптѣрілорѣ політче націонале. —

Кроаціі дпкъ тотѣ десбатѣ къса трѣмтіреі денѣтацілорѣ ла сепатълѣ імперіалѣ, тóте опінізіле домінезъ, дпн каре чеа маі генералъ е, къ дѣкъ лі се ва дптѣрі дптрѣга копотітѣізне ворѣ тракта ші пентрѣ къса ачѣста.

Дп афарѣ стагнѣзъ політка. —

PRINCIPATELE ȚNITE. Бъкврешті, 22. Іаіе. Міністе-рълъ іптерімаѣ а дпчетатѣ:

Дса Прпнцълъ Дпмітріе Гіка есте нѣмітѣ міністрѣ секретарѣ де статѣ ла департаментълъ дпнлѣнтрѣ алѣ Цѣреі ромънешті ші прешедпнте консіліялѣ міністрлорѣ.

Домнѣ Іоанѣ Кантаквсіно міністрѣ ла департаментълъ жѣ-тпдіеі. Домнълъ Александрѣ Плаціано ла департаментълъ фпнан-целорѣ. Домнълъ Скарлатѣ Фълкоіанѣ ла департаментълъ кълте-телорѣ ші іпстрѣкціоніі пълліче. Домнълъ Апостоѣ Арсакі ла департаментълъ трѣвілорѣ стрѣіне. Дп. Георгіе Вълѣанѣ ла де-партаментълъ контролѣлі.

Домніа Са прпнцълъ Іоанѣ Гр. Гіка есте ші рѣтѣне нѣмітѣ міністрѣ секретарѣ де статѣ ла департ. де ресвѣлѣ.

Пълъ ла сосіреа дп капиталъ а Домнілорѣ міністріі алѣ къл-телорѣ ші ачела алѣ трѣвілорѣ стрѣіне озпт дпстрѣіпаціі къ іпте-рпмълъ ачесторѣ дозѣ міністѣре: Домнълъ Іоанѣ Кантаквсіно ла кълте ші Д. Ал. Плаціано ла трѣвіле стрѣіне. (Офіціалѣ.)

— Нові адміністраторі нѣміціі сѣнт: Д. Іоан Бростеанѣ ла Горжѣ. Іанкъ Гълескъ ла Вълчае. Ла Слатіпа К. Вълѣанѣ. Ла Мехедпнці Алѣкс Манѣ. Ла Арѣші Кіріцескъ. Ла Брѣіла Маіорѣ Петрескъ. Ла Іаіоміца Ніколае Моккъ. —

Nr. 59. 1861.

ESCRIERE DE CONCURSU.

La scóla de lucru de mana femeiescu subventionata din fondulu reuniunei femeiloru romane si alipita normei de fetitie din Brasiovu se cere o instructória la lucru de mana femeiescu cu salariulu anuale de 300 fr. val. a, ce 'lu va primi respectiv'a la finitulu fiacarei luni pentru instructiunea, ce o va dá pe di dela 2 pana la 6 óre post meridiane.

Dela atare instructória se cere:

- 1) Se fia romana.
 - 2) Se scie totu felulu de lucru de mana femeiescu, precum: impletitulu, spalatul si calcatulu, croitul si cusutul de vestiminte si alte asemenea.
 - 3) Se produca atestatu, ca: a invatiatu lucrulu de mana femeiescu séu se se supuna unui esamenu.
 - 4) Se produca atestatu despre comportarea s'a morale.
- Competitórele acestui postu se si astérna suplicele loru bine instruate pana la 21. Augustu an. curg. dela datulu de fačia subsemnatei eforie scolare.

Brasiovu, in 22. Iuliu (3. Augustu) 1861.

1—3 Efori'a scóleloru rom. resar. gimnas. si norm.